

לפני כבוד השופטת ורדה מרוז - סג"נ

המבקשים: 1. (קטין) ואח'

ע"י ב"כ עוה"ד רן רייכמן ומיכל חסין

נגד

המשיבים:

1. עיריית פתח תקווה

ע"י ב"כ עו"ד יחזקאל ריינהרץ

2. שר החינוך-רפי פרץ

3. חיה שיטאי מנהלת מחוז תל אביב-משרד החינוך

4. משרד החינוך

ע"י ב"כ עו"ד סאלי געסוס – פמ"מ אזרחי

החלטה

הבקשה וטענות הצדדים

1. לפני בקשה לפי סעיף 6 לפקודת ביזיון בית משפט בגדרה מבוקש לאכוף על המשיבה 1, עיריית פתח תקווה והעומד בראשה, מר רמי גרינברג (להלן: "העירייה" ו"ראש העיר" בהתאמה) לקיים פסק דין שניתן ביום 17.7.19 לפיו חויבה העירייה (בהסכמה) לאפשר רישום של כל ילדי העותרים, וכל ילד שנמנה על אוכלוסיית הזרים בפתח תקווה ולעשות כן בין המועדים 17.7.19 – 31.7.19. כן, נקבע בפסק הדין מתווה לרישום ילדי העותרים, עדכון העותרים ביחס למסמכי השלמה נדרשים והנמקה על שום מה נדחתה בקשתם, אם נדחתה. העירייה חויבה לשבץ את הילדים בהתאם לאזורי רישום כמקובל ובהתאם להוראות הדין. נקבע, כי עמדת העירייה ביחד לרישום ילדי העותרים תומצא לידיהם בתוך תקופת הרישום או שבעה ימים לאחריה (להלן: "פסק הדין").
2. פסק הדין ניתן ביחס ל- 131 ילדים בגילאי חינוך חובה, מרביתם בגילאי גן וכיתות נמוכות של בתי היסודיים, רובם ככולם ילדי מבקשי מקלט מאריתראה, אשר ביחס אליהם, כמו גם ילדים נוספים השייכים לאוכלוסייה זו, כי הם מתגוררים בפתח תקווה ומכאן חובת העירייה לרשום במוסדות החינוך שבחסותה (להלן: "הילדים"). החובה המוטלת על משרד החינוך לרישום

הילדים ושיבוצם במערכת החינוך נשענת, כך העותרים, על חוק חינוך חובה תשע"ט – 1949, להלן: ("חוק חינוך חובה"). לפיכך, משרד החינוך (המשיב 4), שר החינוך, מר רפי פרץ (המשיב 3) והגב' חיה שיטאי, מנהלת מחוז תל אביב במשרד החינוך (המשיבה 2) צורפו כמשיבים לבקשה. נטען לגביהם, כי אף משרד החינוך הפר את חובתו לקיים את הדין ולדאוג לרישום הילדים ושיבוצם לנוכח ביזוי פסק הדין על ידי העירייה.

3. בפועל מדובר על אי רישום כ – 64 ילדים, מרביתם ילדי גן. חלקם לא נמנו על העותרים המקוריים. עם זאת אין מחלוקת כי כפוף להוכחת מגוריהם בעיר פתח תקווה, חלה על העירייה חובה לרשם למערכת החינוך.

4. אין מחלוקת כי מתוך 276 בקשות לרישום שהוגשו לעירייה לשנת הלימודים הנוכחית, מקרב ילדי אוכלוסייה זו, אושרו 212 בקשות. 64 בקשות נותרו בלא מענה. העירייה טוענת כי הבקשות עדיין מצויות בבדיקה שטרם הושלמה.

5. המבקשים טוענים כי בתאריך 31.7.19 תם המועד הקבוע בפסק הדין לדחיית בקשות הרישום שהוגשו על ידם ובהעדר הודעה על דחייתן, מנועה העירייה מלסרב את רישום הילדים נכון לעת הזו. מתחילת שנת הלימודים יושבים הילדים בבתיהם ללא מסגרת חינוכית. בכך הופר פסק הדין. המבקשים מוסיפים כי פסק הדין בזה אף בשל אי המצאת הודעות בכתב בדבר קבלת בקשותיהם או דחייתן. פניותיהם לעירייה לביורר נענו בתשובה כי הודעות שיבוץ יגיעו בהקדם.

6. ביחס ל - 58 מתוך הילדים טוענים המבקשים כי הגישו מסמכים עדכניים שבאמצעותם הוכיחו את מגוריהם בפתח תקווה וזכותם להשתלב במערכת החינוך בעיר. לטענתם, העירייה מבזה את פסק הדין בשל שיקולים זרים ופסולים, במטרה למנוע את שילובם במערכת החינוך העירונית.

7. העירייה טוענת מנגד כי היא פועלת בנפש חפצה לקיום פסק הדין ועושה כן בדבקות ולראיה – המספר הגבוה של הילדים אשר התקבלו ושובצו במערכת החינוך העירונית. כך, גם בקשות שהוגשו אשר רב בהן הנסתר על הגלוי לא נדחו על הסף והעירייה אפשרה ומאפשרת השלמת מסמכים. דא עקא, בדיקתם כרוכה בעבודה קשה ו"סיזיפית" אשר טרם נסתיימה. לפיכך, טוענת העירייה, כי לא רק שלא פעלה בניגוד לפסק הדין אלא שהיא עושה ככל יכולתה כדי להוציאו אל הפועל, תוך הקצאת משאבים וכוח אדם, אף למעלה מחובתה. על כן, יש לדחות את הבקשה.

8. משרד החינוך טוען כי לא היה מקום לצרפו לבקשה הואיל ולא ביזה את פסק הדין. חובת הרישום חלה על פי הדין על הרשות המקומית, מה גם שמשרד החינוך עשה כל אשר היה לאל ידו כדי לסייע בהשלמת הרישום ושיבוץ הילדים במערכת החינוך, בין על דרך "גישור" בין המבקשים לרשות ובין בכל דרך אחרת.

9. משרד החינוך מוסיף כי פסק הדין נתן תוקף להסכמות שהושגו בין העירייה והעותרים בלבד. זאת ועוד, פקודת ביזיון בית משפט אינה חלה על המדינה שכן אין פותחים נגדה בהליך פלילי.

דין והכרעה

10. פסק הדין קובע סד של זמנים אשר יבטיח את רישומם ושיבוצם של ילדים העומדים בדרישות החוק טרם תחילת שנת הלימודים. לא בכדי נקבע בפסק הדין כי "העירייה תשיב (לבקשות הרישום – ו.מ) בתוך תקופת הרישום (קרי, עד ליום 31.7.19 – ו.מ) או 7 ימים לאחריה". פסק הדין נתן תוקף להסכמות שהושגו בין הצדדים, ללמדך כי העירייה סברה שיש לאל ידה לעמוד בלוח הזמנים המוסכם, לשם שילוב הילדים במערכת החינוך העירונית עד לתחילת שנת הלימודים, ככל שיעמדו בתנאי החוק.

11. להווי ידוע, שנת הלימודים נפתחה לפני כחודש. חרף זאת כ- 64 ילדים מצויים ללא מסגרת חינוכית! הדעת אינה סובלת מצב דברים זה, המהווה על פניו, הפרה של חוק חינוך חובה לפיו יש לספק שירותי חינוך לכל ילד בישראל באשר הוא, ללא זיקה למוצאו או למעמדו.

12. ההתכתבות בין משרד החינוך לבין עיריית פתח תקווה עובר להגשת העתירה מלמד על העובדות הבאות:

א. בתאריך 27.8.19 פנתה מנהלת מחוז ת"א במשרד החינוך לראש העיר כדלקמן:

"בהמשך להחלטת בית המשפט ושיחות שקיימה עמכם מפקחת משרד החינוך בנוגע לרישום ושיבוץ התלמידים מבקשי המקלט המתגוררים בתחומי הרשות המקומית, טרם קיבלנו עדכון למהלכים שביצעתם בעניין שבנדון. אבקש ללא דיחוי ועד לתאריך 28.8.19 לקבל עדכון על רישום ושיבוץ התלמידים במוסדות החינוך. במידה ולא יתקבל עד למועד זה עדכון מלא ושמי של כלל התלמידים הרשומים והמשובצים ישקול משרד החינוך את צעדיו בהתאם לסמכות הנתונה לו לפי כל דין".

ב. בתאריך 29.8.19 המציאה עו"ד סימה אדיב, ממונה מחוז ת"א במשרד החינוך (להלן: "עו"ד אדיב") רשימה של 26 ילדים לב"כ המבקשים, אשר לגביהם לא הומצאו מסמכים ברי תוקף ביחס למקום מגוריהם. ב"כ העותרים המציא את המסמכים הנדרשים.

ג. בתאריך 2.9.19 המציאה מנהלת מחוז ת"א לראש העיר ולסמנכ"ל לחינוך ולקהילה ומנהל מנהל החינוך בעיר מכתב ובו ביקשה התייחסותם לרשימה בת 58 ילדים, אשר לא דווח אם התקבלו לרישום, אם לא וכן ביקשה פירוט "להליכים שביצעתם על מנת לאתר את הילדים ו/או מקום מגוריהם. כמו כן נבקש לדעת האם נשלחו מכתבים מנומקים לתלמידים שלא נרשמו וזאת בהתאם להחלטת בית המשפט. אבקש את התייחסותכם ללא דיחוי ועד לתאריך 4.9.19. במידה ולא יתקבל עד למועד זה עדכון מלא ישקול משרד החינוך את צעדיו בהתאם לסמכות הנתונה לו לפי כל דין".

ד. בתאריך 9.9.19 שבה מנהלת מחוז ת"א ופנתה לראש העיר בטרוניה על כך שלא קיבלה התייחסות מלאה למכתבה מיום 2.9.19. היא הוסיפה:

"בביקורה של המפקחת ביום 5.9.19 לא הוצגו לה המסמכים שהוגשו על ידי הנרשמים שסורבו וכך גם רשימת התלמידים שהגישו בקשות לשיבוץ אחרי 8.8.19, זאת למרות בקשתה. התנהלות זו כמובן אינה מתקבלת על הדעת" וכן הוסיפה "למען הסר ספק יובהר כי הרשות מחויבת לרשום את התלמידים בהתאם לדין... אבקש את התייחסותכם ללא דיחוי ועד לתאריך 10.9.19" (הדגש במקור – ו.מ.).

13. לקראת סוף חודש אוגוסט 19' – תחילת חודש ספטמבר 19' העביר ב"כ המבקשים מסמכים עדכניים ביחס ל- 58 ילדים, הן למשרד החינוך, הן לעירייה. חרף חלוף הזמן, לא ביצעה העירייה את חובת הרישום עד עצם היום. עו"ד אדיב אשר קיבלה לידיה את המסמכים העדכניים הצהירה במהלך הדיון, כי על פניהם הם מהווים אסמכתא למגורי הילדים בעיר פתח תקווה ובהעדר הסתייגות מכל סוג שהוא מטעם העירייה, היא סברה שקמה לעירייה חובת רישום. ר' דבריה:

"העברנו רשימות עם מסמכים לרשות המקומית שלשיטתי מעמידים את הילדים האלה כעומדים בתנאים לפי מה שאני רואה, העברנו מסמכים לפי דרישה, עברנו אחד לאחד, וביקשנו התייחסות על פי הדרישות. על פי המסמכים הילדים עומדים בתנאים..."

אבקש לחדד – ההתרשמות שלי היא גם מבוססת על עמדת הרשות. אם הרשות לא מעבירה התייחסות שיש מניעה לרשום אז מבחינתי אין מניעה לרשום... אם הייתה איזושהי טענה לרשות המקומית שיש בעיה לרשום אז אנו ביקשנו התייחסות מה הבעיה. איפה שקיבלנו התייחסות העברנו את המסמכים ואיפה שלא קיבלנו התייחסות אמרנו לרשום. הרשימה שלי מתייחסת ל- 58 ילדים... הרשות המקומית התייחסה למסמכים ומה שהיא העבירה שיש בו מכשול ברישום תוקן, מבחינתנו לפחות" (עמ' 8 לפר' מיום 2.10.19).

14. ב"כ המבקשים הוסיף כי לא זו בלבד שהעירייה לא התייחסה לפניותיו ופניותיהם של המבקשים לאורך זמן, אלא גם בתגובתה לבקשה נמנעה מלהתייחס ל- 58 הילדים אליהם התייחס עו"ד אדיב במכתבה מיום 2.9.19.

15. היועצת המשפטית מטעם העירייה, עו"ד צאלון, ציינה במהלך הדיון:

"מעטים המקרים שבהם אנו מוציאים חקירות כדי לבדוק באמת כי אנו מאוד מתלבטים או כי יש מסמכים לכאן או לכאן. אך פה, בגלל שהמסמכים מאוד בעייתיים הרשות בודקת כל פניה על מנת לסייע ברישום... כל פעם אנו מקבלים רשימה חדשה ואנו שוב עושים בדיקות" (עמ' 11-12 לפר' מיום 2.10.19).

"אם היה מדובר בישראלים, הם היו נדחים שכן לפעמים טעות בשם זה כבר מהווה בלאגן שלם. מדובר בשמות קשים לא מוכרים (של המבקשים – ו.מ.). אני מנסה להסביר את הקשיים בפניהם נמצאים האנשים האלה (עובדי העירייה – ו.מ.). אנו באמת רוצים לרשום" (עמ' 13 לפר' מיום 2.10.19).

16. על אף ההצהרות הללו, העובדות מדברות בעד עצמן. נכונותה המוצהרת של העירייה לרשום את הילדים למוסדות החינוך תחת חסותה בנפש חפצה, אינה מתיישבת עם התנהלותה, אף לא מקיימת את התחייבותה על פי פסק הדין. אף אם הוגשו מסמכים עדכניים בתחילת חודש ספטמבר, היה על העירייה לבצע את בדיקותיה במהירות וביעילות בהתחשב בעובדה ששנת הלימודים נפתחה. לא בכדי דרש משרד החינוך את התייחסותה עד ליום 10.9.19 בדגש על העובדה שעל פניהם, המסמכים העדכניים הם אסמכתא למקום מגורי הילדים בעיר. לשיטת עו"ד אדיב, המקובלת עלי. הימנעות העירייה מהסתייגות ביחס למסמכים אלו מתיישבת עם ההנחה כי אכן, התמלאו התנאים לרישום. למעלה מן הדרוש יודגש, כי מנהלת אגף גני ילדים בעירייה, ד"ר אונגר, הצהירה במהלך הדיון שניתן להסתפק בתצהיר מי מהורי הילדים חלף המצאת חוזה שכירות אם קיים קושי וכי יש בגני הילדים מקום למכביר לקלוט את הילדים. חרף זאת, העירייה בחרה לערוך חקירות מדוקדקות ועמוקות, עבודה "סיזיפית" שטרם הסתיימה, כדברי עו"ד צאלון. התנהלות זו אינה עולה בקנה אחד עם רצון כן ואמיתי לסייע ברישום הילדים כפי שהצהירו הנוגעים בדבר.

17. דומה כי העירייה לא שתה לבה במידה הראויה לטובת הילדים. אולם מחובתו של בית המשפט לעשות כן. ידועה האמרה "בית המשפט הוא אביהם של יתומים", ללמדך כי טובת הילד היא העומדת לנגד עיני בית המשפט. העובדה שעד עצם היום לא נמצאה מסגרת חינוכית לכ- 60 ילדים, למעלה מחודש ימים מתחילת הלימודים, מטרידה וגורמת לאי נוחות. ניתן היה לצפות ממשרד החינוך כי בשלב זה ייטול לידיו את הסמכות הקנויה לו על פי החוק ויקיים את חובתו לספק שירותי חינוך לילדים תחת להסתפק בהתראות את במעמד "מגשר" לכאורה.

18. עולה מהאמור לעיל הוא כי העירייה לא קיימה את פסק הדין על אף שהיה לאל ידה לעשות כן. משרד החינוך אף הוא לא הפעיל את סמכויותיו כמצופה ממנו. ככל שהבקשה מתייחסת לעירייה, אני מקבלת אותה וקובעת כדלקמן:

א. עד לתאריך 10.10.19 תרשום העירייה את כל 58 הילדים אשר הוגשו לגביהם מסמכים עדכניים אף אם לא נערכה חקירה בעניינם. במקרה כזה, תסתפק העירייה בקבלת תצהיר של מי מהורי הילדים בדבר מגוריהם בעיר פתח תקווה לרבות פרטי מקום המגורים.

ב. היה ועד למועד הנקוב לעיל תסרב העירייה לרשום מי מתוך 58 הילדים, היא תשלם קנס בסך 40,000 ₪ בגין כל יום של אי רישום הילדים ו/או חלק מהם.

ג. ביחס לילדים שנוספו לרשימה – מעבר ל – 58 הילדים לעיל, על העירייה לטפל ברישוםם ושיבוצם עד לתאריך 27.10.19. אף ביחס אליהם, העירייה תסתפק בתצהירי הוריהם ביחס למקום מגוריהם אם יהא קושי לקבל מסמכים עדכניים עד למועד זה. לא ירשמו וישובצו ילדים אלו במוסדות חינוך בעיר עד למועד זה, תשלם העירייה מיום 28.10.19 קנס בסך 40,000 ₪ בגין כל יום איחור.

בשלב זה, לא מצאתי לנכון להטיל סנקציה על ראש העיר.

19. וביחס למשרד החינוך – משרד החינוך יפעיל את הסמכות הקנויה לו לשלב מי מהילדים הכלולים ברשימה בת 58 הילדים, אם לא יירשמו או ישובצו במוסדות החינוך עד ליום 11.10.19 וביחס לילדים שנוספו לרשימה – החל מיום 28.10.19.

20. העירייה תשלם למבקשים הוצאות משפט בסך 15,000 ₪.

ניתן היום, ג' תשרי תש"פ, 02 אוקטובר 2019, בהעדר הצדדים.

ורדה מרוז, שופטת, סגנית הנשיאה